

Din sista vilja kan ge andra möjlighet att uttrycka sin

Civil Rights Defenders om hur du skriver testamente

På många håll i världen riskerar människor livet för att kunna uttrycka sin vilja

I många länder kränks människors rättigheter – dagligen, rutinmässigt och ofta på direkt order från statsmakten. Det sker i form av hot och trakasserier, fängslanden, tortyr och ibland till och med mord. Ändå finns det de som utan tanke på personlig säkerhet försvarar sina egna och sina landsmäns rättigheter. De behöver stöd. Ju mer resurser vi på Civil Rights Defenders har desto mer kan vi göra för dem.

Många länder har inte skrivit in mänskliga rättig- heter i grundlagen

Du kan skriva in det i ditt testamente

Varför ska man skriva testamente?

Om du inte skrivit något testamente är det lagen som bestämmer vem som ärver dig. Det finns reglerat i Ärvdabalken. Har du inga närmare släktingar än kusiner tillfaller dina tillgångar Allmänna arvsfonden.

Det kan finnas många skäl till att skriva ett testamente. Kanske vill du att din sambo ska få ärva er gemensamma bostad för att kunna bo kvar. Kanske har du fosterbarn, avlägsna släktingar eller nära vänner som betytt mycket för dig och som inte är arvsberättigade enligt lag men som du vill ska få ärva. Kanske vill du fördela möbler, värdepapper och liknande på ett speciellt sätt. Kanske saknar du arvingar men vill inte att Allmänna arvsfonden ska få dina tillgångar. Eller så vill du ge en organisation som till exempel Civil Right Defenders en andel av dina tillgångar.

Arvsordningen i Ärvdabalken, i korthet:

Första arvsklassen: efterlevande make/ maka och bröstarvingar

- Om du är gift utan barn ärver din make/maka.
- Om du är gift och har barn ärver i första hand din make/maka. Gemensamma barn får ut sitt arv efter det att båda föräldrarna har avlidit. Har du barn som inte är gemensamma, så kallade särkullbarn, har de rätt att få ut sitt arv omedelbart efter din död.
- Styvbarn och fosterbarn är inte arvsberättigade enligt arvsordningen.
- Sammanboende är inte heller arvsberättigade vilket betyder att det behövs ett inbördes testamente för att din sambo ska kunna ärva dig och tvärtom.
- Om du är ensamstående ärver dina bröstarvingar allt. Motsvarande gäller för barnbarn, barn- barnsbarn och så vidare.

Andra arvsklassen

- Om du är ensamstående och saknar bröstarvingar ärver dina föräldrar hälften var.
- Om endera eller båda dina föräldrar är borta, ärver i deras ställe dina syskon eller deras bröstarvingar.

Tredje arvsklassen

- Om du är ensamstående och saknar bröstarvingar, föräldrar, syskon och syskons bröstarvingar så ärver dina far- och morföräldrar och deras barn. Efter farbröder, fastrar, morbröder och mostrar upphör den legala arvsrätten. Kusiner och mer avlägsna släktingar har ingen arvsrätt efter dig.

Bröstarvinges laglott

En bröstarvinge har så kallad laglott. Det innebär att den enligt lag har rätt till hälften av sin arvslott. Bröstarvingen kan dock avstå sin rätt för att hedra din vilja.

Hur skriver man ett testamente?

Alla som är myndiga har rätt att skriva testamente men det finns saker du bör tänka på för att testamentet ska vara giltigt och för att det inte ska ge upphov till oklarheter.

Det är bra att anlita en sakkunnig person för att du ska känna dig säker på att det blir rätt. Fråga till exempel din bank om de har jurister som kan hjälpa dig. Annars kan du vända dig till en advokatbyrå eller en större begravningsbyrå. Genom att vara förberedd får du ut mer av ditt besök. Gör gärna en förteckning över alla dina tillgångar och ta med den. Har du ett gammalt testamente så ta med det också.

Förvara sedan ditt testamente på en säker plats, till exempel i ett bankfack, och ha gärna en kopia hemma.

Går det att ändra?

Du kan ändra ditt testamente så många gånger du vill. Men gör inga ändringar direkt i testamentet! Du behöver upprätta ett tilläggstestamente, som också ska bevitnas av två vittnen, eller allra helst skriva ett nytt. I så fall bör du riva det gamla testamentet så att det inte uppstår några missförstånd.

Även om du inte tänker ändra något i ditt testamente kan det vara bra att titta över det eftersom arvsfördelningar och skatteregler kan ha ändrats sedan du skrev det. Vill du vara på den säkra sidan ska du anlita en jurist.

Några av kraven för att testamentet ska vara giltigt:

- Testamentet måste vara skriftligt och egenhändigt undertecknat.
- Testamentet ska bevitnas av två personer.
- Vittnena behöver inte veta vad som står i testamentet, men de måste vara medvetna om att det är ett testamente de bevitnar.
- Båda vittnena ska vara närvarande när du undertecknar testamentet eller bekräftar din namnteckning.
- För övrigt bör du datera ditt testamente samt uttrycka dig klart och tydligt som möjligt så att det inte uppstår några tveksamheter vad gäller din sista vilja.

Välj vad du vill testamentera – och hur mycket

När du testamenterar till Civil Rights Defenders kan du ange ett visst belopp eller välja något som vi kan sälja, till exempel en tavla, möbler, värdepapper eller en fastighet. Du kan också testamentera hela behållningen eller en del av den till Civil Rights Defenders, kanske sedan andra arvtagare fått sina belopp eller föremål.

Hur använder Civil Rights Defenders pengarna?

Ditt bidrag används till att försvara människors medborgerliga och politiska rättigheter. Tyngdpunkten i vår verksamhet är det internationella arbetet i det forna Östeuropa. Vi har sedan en tid verksamhet också i länder i Östafrika och i Sydostasien där yttrandefriheten är kraftigt inskränkt.

Men inte ens i demokratier är mänskliga rättigheter självklara. Den globala kampen mot terrorismen har lett till att människors rättssäkerhet offras under förevändning av nationell säkerhet. Därför är en av våra huvuduppgifter att bevaka och rapportera om mänskliga rättigheter i Sverige. Varje samhälle behöver någon som granskar maktavarna.

Pengarna kommer att användas i Civil Rights Defenders arbete där de gör bäst nytta. Samråd gärna med oss om du vill "öronmärka" dina pengar till något speciellt ändamål.

Kan man ge redan nu?

Om du redan nu vill ge en gåva till Civil Rights Defenders kan du upprätta ett gåvobrev. Kontakta oss gärna på telefon 08-545 277 30 för mer information om hur man upprättar ett sådant.

Ordlista

Arvinge	den som ärver enligt lag.	Full äganderätt	testamentstagaren kan bestämma över egendomen både under sin livstid och genom testamente.
Arvskifte	fördelningen av den avlidnes egendom mellan arvingar och eventuella testamentstagare.	Klandertalan	ska väckas vid domstol inom sex månader från det att en arvinge har delgivits testamentet. Klandertalan kan enbart gälla frågan om ett testamente är ogiltigt med hänsyn till förhållandena vid dess tillkomst.
Arvsklasser	tre stycken som tillsammans bildar den legala arvsordningen.	Laglott	den del av en bröstarvinges arvslott (hälften) som i princip inte får inskränkas av den avlidne genom testamente.
Arvslott	den del av kvarlåtenskapen som en arvinge får.	Legat	något som ges bort i testamentet, exempelvis ett smycke eller en specifierad summa pengar.
Arvsordning	arvingarnas inbördes turordning. Arvsordningen delar in nära släktingar i tre arvsklasser.	Nyttjanderätt	testamentstagarens rätt att använda egendom.
Bouppteckning	en förteckning över ett dödsbos samtliga tillgångar och skulder. Bouppteckningen måste göras inom tre månader från dödsfallet.	Skiftesman	utses av domstol med uppgift att skifta dödsbo vars delägare inte själva kan enas om arvskiftet.
Bröstarvinge	egna barn och adoptivbarn.	Särkullbarn	barn som inte är makarnas gemensamma. Särkullbarn har rätt att få ut sitt arv direkt vid sin förälders död. Gemensamma barn måste vänta tills båda föräldrarna är döda.
Dödsbo	en avliden persons samtliga tillgångar och skulder. Dödsbo-delägarna sköter förvaltningen av dödsboet och måste vara eniga om varje åtgärd. Ett dödsbo är en egen juridisk person, vilket innebär att tillgångarna skall hållas skilda från delägarna och att den avlidnes skulder enbart kan göras gällande mot dödsboet. Den gemensamma förvaltningen kan i vissa fall tas över av en boutredningsman.	Testamentesexekutor	kan utses i ett testamente och är den som ska sköta boutredningen.
Dödsbodelägare	är efterlevande make/maka eller sambo samt arvingar och eventuella universella testamentstagare.	Testamentstagare	den som får egendom genom testamente.
Fri förfoganderätt	samma rätt som vid full äganderätt med inskränkningen att testamentstagaren inte får testamentera bort den egendom som innehas med fri förfoganderätt.	Testator	den som testamenterar.
		Universell testamentstagare	den som får hela eller del av kvarlåtenskapen eller återstoden av kvarlåtenskapen sedan andra testamentstagare fått sitt.

Vi kämpar för en fredligare och rättvisare värld

I nära 30 år har vi försvarat människors medborgerliga och politiska rättigheter. Det som gör oss unika är att vi inte bara uppmärksammar människorättsbrott. Vi utkräver också ansvar – på plats, tillsammans med lokala partner.

Vi som arbetar är människorättsjurister, statsvetare och journalister. Vi träffar både personerna vars rättigheter kränkts och de modiga som försvarar dem. Genom att vi är nära kan vi göra större nytta. Och ju större stöd vi får, desto mer kan vi göra.

Läs mer om våra insatser och resultaten av vårt arbete på www.civilrightsdefenders.org.

Du kan självklart bli människorättsförsvarare redan nu. Stöd oss på 90 01 29-8, eller skänk 100 kr genom att sms:a CRD till 72 980. Tusen tack!

Det viktigaste när du skriver testamente:

- Skriv testamentet så klart och tydligt som möjligt.
- Det ska vara skriftligt, egenhändigt undertecknat och daterat.
- Undertecknandet ska bevitnas av två personer.
- Vittnena ska känna till att det är ett testamente de bevitnar men behöver inte veta vad som står i testamentet.
- Ändra aldrig i ett testamente. Skriv helst ett helt nytt och riv det gamla!
- Låt gärna en sakkunnig person se över testamentet så att du är säker på att det är giltigt.

Vill du prata med oss på Civil Rights Defenders om testamentsfrågor?
Ring 08-545 277 30 och be att få tala med någon om "Arv och Testamenten".

Vårt arbete kontrolleras av Svensk Insamlingskontroll, vilket garanterar att dina pengar används på rätt sätt.